

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

41. de genere & specie.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

sari à me etiam nimum Brutum , nimum Cassium ornari, quos ego orno, nempe eos, qui sunt ornamenta patriæ.

Sic in rebus notis non sunt Logicè discutienda, sed aliquo figurarum artificio obiter instillanda.

N N.

a Aelius Aristides, oratione in Iouem, Et primum quidem nomen Iouis explicat, Ζεύς ὅτι ὤντος τῆς οὐσίας ἡνάσσει ἐν τῷ κόσμῳ.

b Item Cicero i. de diuinat sagire enim, sentire acudè est, ex quo saga, anima.

De genere, & specie.

CAPVT XLI.

Rerum singularium mutabilitas.

EAdemum, lex est rerum humanarum, vt perpetuò fluant, nascantur, crescant, dissoluantur, & veluti perenni quodam circulo, vnde orta sunt, redeant vniuersa. Atque hoc ipsum ab æterno rectè prouidit Deus, vt eam multa rebus creatis suæ pulchritudinis, veluti quædam semina largiretur: hanc vnam in vno, eodemque statu denegaret constantiam, quæ perpetuum haustæ aliunde virtutis, vel ex nobis, vel ex ipsis rebus, quas ad vsum nostrum conditas cernitur, præberet experimentum.

Synæsus hymn 3.

Quæ cum ita sint, rerum singularium, quarum, vt ait Synæsus, nascentium, & pereuntium est veluti perpetuus quidam circulus, cetera non potest esse, & solida cognitio. Quæ penuria, & instabilitas efficit, vt ad naturas vniuersas æterna quædam rerum fluendum exemplaria, necessariò sit recurrendum.

Idea virginis ad thronum Dei.

Has Ideas antiqui nominarunt, & doctores quidem Hebræi eas ad thronum Dei statuerunt, quas venerandas Virgines, ante mundi molitionem à Deo productas, quæ ad æterni Verbi nutum præstò sunt, vt formas animæ, & ipsa semum formæ in materiam ad æterni generationem influant. Ita enim philosophantur, in homine tria esse spectabiles dignitate conspicua, corpus, animam, intellectum, & animam quidem corpori, intellectum animæ præstare.

Similiter in hac rerum vniuersitate inueniri materiam, & formas, ipsisque formis superiores Ideas, quæ ad structuram rerum Verbo sunt diuina veluti quædam instrumenta.

Hæc, si perinde, atque dicuntur, omnia in-

telligantur, fabulosa sunt, si per similitudinem, non ineptè dicta inuenientur.

Atque hæc, opinor, causa fuit, quæ Platonis de Ideis placita carpenti, ansam Aristoteli, & cæteris philosophis dedit, quod ille multa per allegorias immisceret, quæ ipsi contentiose disputationis auidi, cum dextera manu à Platone data, sinistra, non sine dolo malo arripent, tot rixarum materiam in ideis discutiendis præbuerunt. Neque enim aliud Platonem per Ideas intellexisse, quam ipsas naturas rerum, & species vniuersas, vel hoc Timæi loco patet, in quo ita scribit.

Ἀνθρώπων γένος, βραχύτι τῶν ὄντων ὅτιος ἐχόντων, ὁμοιογενέον μὲν εἶναι τὸ κατὰ ταῦτα, ἔτι δὲ ἀγέννητον, καὶ ἀπόλετον οὔτε εἰς ἑαυτὸν, οὔτε εἰς ἄλλο ἄλλοθεν, οὔτ' αὐτὸ εἰς ἄλλο κινεῖται, ἀόρατον δὲ, καὶ ἀλλως ἀνώδητον τὸ τὸ νόησις εἶληχεν ἐπισκοπεῖν. Plato in Timæo. Platonis de ideis vniuersis sensus.

Quippe cum hominum (inquit) singularium genus, sic breue quiddam, & angustum, statuenda est aliqua naturæ humanæ species, quæ nec quotidie generatur, & corrumpitur, vt cætera: nec tot adscititijs conditionibus contrahitur: hæc autem corporis oculis, aut alijs sensibus non subiacet, sed eius cognitionem sortitus est intellectus.

Dixit autem τὸ νόησις εἶληχεν ἐπισκοπεῖν: quia non est intellectus, naturas vniuersas formare, sed considerare, contra eorum philosophorum placita, qui easdem fieri ab intellectu volunt. Quæ questio satis copiosè discutitur in scholis, nec ad hoc attinet institutum, satis enim est mihi hæc prælibasse, vt ostenderem vberem argumentorum fontè peti a genere, idque omninò oratoribus esse necessarium, eam hypothesis, quæ de rebus singularibus est, negatur, ad thesin, & res vniuersas, siue axiomata per fugium habere.

Ex eo generis tractatio instituitur apud Rhetores. In hoc autem minus religiosi sunt, quàm Logici, qui genus definiunt secundum Porphyrium, τὸ κατὰ μέγεθος καὶ διαφέροντος τῶν εἰδῶν, ἢ τῶν ἰδέων κατὰ τὴν οὐσίαν. Generis definitio, &

Aliter, inquam, Rhetores accipiunt, Nam vniuersum id omne genus appellant, quod communius Cic. i. de est, & suo ambitu, atque significatione, inueniunt. scilicet, complectitur minus commune, vt An. 30.

Z mal,

*Arist. l. 1. de
hystor. ani-
mal. c. 3.*

*Galen l. 1.
de temper.*

mal, Hominem, & Leonem: Arbor, Quercum, & Cedrum. An verò ista, quæ ambitu generis continentur, specie differant aut numero, nihil attinet apud Rhetores enucleatè disquirere.

Definitur à Cicerone in Topicis, *Notio ad plures differentias pertinens*: sic enim virtutis notio ad iusticiam, & prudentiam, & cæteras virtutes extenditur, quæ species eiusdem generis nominantur. Ex quo intelligis speciem nihil aliud esse, quàm partem generis subiectam.

Est quidem ex hoc fonte robustum argumentum. *Nam, quod tribuitur, vel denegatur generi, id quoque species, suo parè subiecta tribui, denegarique necesse est.*

Si omne argentum legatum est, igitur purum & signatum (ut argumentatur Cicero in Topicis.) Si nulla simia est caudata, igitur neque Indorum simia.

Præterea *sublato genere tollit in species*. Ut, si non est virtus, neque Iustitia est, aut fortitudo: *contra posito genere, ponitur aliqua species, quamvis incerta* ut, si est elementum, vel ignis est, vel aer, vel aqua, vel terra.

Ex eo notandum est, quod ait Fabius libro quinto, Genus ad probandam speciem minimè valere, sed ad refellendam magni esse roboris: Neque enim valet hoc argumentum. Arbor est; igitur Platanus est, cum infinitæ sint arborum species, nec vni magis quam alteri, arboris ratio conveniat. Bene igitur ex genere incertam speciem colligi notat axioma, non autem certam, & determinatam. Contra negato semel genere, nulla omnino species stare potest. Quem enim animal verè negaveris, eundem nec hominem, nec brutum esse necesse est.

Hæc de argumenti potestate, nunc de eiusdem usu apud oratores agamus, quorum non est, certis semper conclusiunculis pungere, sed latius ad speciem maiestatis explicare orationem.

De usu huius loci.

CAPVT XLII.

Malus usus generis.

PRIMUM illud statuendum est, huius loci laxitatem prudentiæ limitibus esse restringendam: multi enim, qui longos amant orationum circuitus, statim se in thesaurum conijci-

unt, etiam si minimè res postulare videatur, & quia res fortè communior, multorumque trita vestigijs, amant in hære diutius: ex quo fit, ut antequam ad hypothesin deveniant, totum iam dicendi tempus consumpserint.

Hoc quidem vitium iuvenile est, & longe à sapientum hominum iudicio, atque usu distinctum, qui statim pervident, quid ad rem, causamque attineat, & totum illud inutilium argumentorum choragium respuunt. Quid enim opus est, ubi de iustitia, & prudentia sermo est, continuò se in Virtutis laudes effundere, omnes eius proprias potestates disquirere, aperire, enucleare, totiesque miseram, quod ait ille *Crambertæ* dio affectis auribus ingerere? Qui has ambages quæcunt, similes illis videntur; qui domum suam cum primùm ingredi possunt, per longos tamen circuitus iter affectant.

Nec mirum, quod fortasse nullibi peius sit istis oratoribus, quàm domi omnia dicere audent, præter ea quæ ad institutâ causam faciunt. Quod si, ut sæpè fit, penuria rerum, quæ ad proprium attinent, versatur in communis; nonne centies optatius, pauca, & ad rem dicere, quàm longa, & inani oratione intemperanter abuti?

Χαρις τὸν εἰπεῖν, πολλὰ, ἔ τὰ καίρια.

Ve est in veteri proverbio. Fieri non potest, ut quis, & multa simul dicat, & opportuna. Itaque, quanquam in scriptis commentarijs copiosæ eruditionis causa legibus oratorijs soluta, liberior fertur oratio, tamen meritò suspectæ sunt, & doctis hominibus inuisæ magna illæ voluminum moles; quibus hæc vna videtur esse ambitio, ut nihil sibi, aut alijs dicendum relinquunt.

Hæc quidem quæ afferuntur plena manu, si ad rem difficilem enodandam, aut obscuram, atque exilem plenius illustrandam facerent; plurimum haberent commendationis, sed ubi præter rem intruduntur, licet aurea sint, & gemmeæ, necessariò apud acris quoque iudicij viros, multum deperdunt existimationis. Quid enim opus est, si contextus vnius Ciceronis habeat, *Marce filii*, continuò de fecunditatis apud antiquos gloria, de iure trium liberorum, de calibatu, de proletarijs dicere?

Infinita quidem hic eruditè afferri possunt, nemo dubitat: sed quàm parùm ad rem, quàm frigidè quàm pueriliter dicentur?

Item, si muscam Martialis, in eleatro mor-

Loci communes nunquam semper tenendi.

Prolixitas etiam in commentarijs fugienda.

Exemplum locorum ex transigentibus.